

A Népművészeti Nemzeti Szalonokat tervező munka elsődleges célja a mai népművészeti alkotások bemutatása. De a mostani 2. kiállításnak jól érzékelhetően megjelenik több vezérfonala is. Egyik ezek közül a népi kultúra átfogó kutatásának folyamatossága. Az első szalonhoz írt bevezetőm egyik témája volt, az *örök minta* kiállítástól remélt bemutatása. A más-más műfajú szalonok tematikáinak koncepciója az előző tanulságai nyomán - és az elmúlt öt év alatt született alkotások hatására - mindig tovább finomodik. Nagy örömmel látom, hogy a 2023-as, 2. Népművészeti Nemzeti Szalon előkészületei során ezek a rejtett célok is megvalósultak.

Sokat jelent számomra egy Csíkszentmihályi Mihály flow-pszichológiájával paralel filozófiai elméletet, melyet Ken Wilber könyve, *A Működő Szellem története* ismertet. Műve teremtés léptékében vizsgálja az embert. A keleti és nyugati ember életszemléletének különbségeit elemző koncepciója ezek labirintusában is jól eligazodik. A mű a kozmosz-mikrokozmosz rendszerét összefoglaló gondolat-tezaurusz. Látjuk, hogy a keleti modern ember a legmagasabb technológiák jelenidejében is identitása részeként őrzi hagyományait és abban népművészetet. A tudós a sokféleképpen értelmezendő *közös mintázatok* fogalmával indítja elemzését. Hús mintát foglal elméletté. Elsőként a Magyarországról származó Arthur Koestlerre hivatkozik, aki bevezette a *holon* fogalmát. Wilber ezt folytatva olyan entitásokra utal, melyek *egészek* - és egyszerre - egy másik egész *részei*. *Részegészek*, azaz: holonok. Megjelennek ezek a teremtéstől kezdve. A népművészet mindig egyszerre rész és egész, vagyis *részegész művészet*.

A kézi alkotómunka tradícióinak megőrzése kérdésköréhez Csíkszentmihályi Mihály flow-elméletét kell említenem – őt idézi az idejei, a 2. Népművészeti Nemzeti Szalon főkurátora, Vetró Mihály is: „A kultúra evolúciója mögött ott rejlik az a szükséglet, hogy egyre bonyolultabb képességeket fejlesszünk ki, és folyamatosan fenn tudjuk tartani az öröm szintjét [...] Ez kövezi ki az utat a ma még csak elképzelt leszármazottaink előtt, akik bölcsőbbek és összetettebbek lesznek, mint mi.”

Vetró és kurátortársai számomra egyértelműen kiemelik az új *részegészekbe* való átemelés szemszögét, amit Lükő Gábor nyolcvan éve *A magyar lélek formái* című munkájában felmutatott. Ken Wilber terminus technicusával kifejezve, az emberben kettősség munkál: az egyik a *rész jelleg*, másik az *egész jelleg*. A mai ember a korábról megkapott kettős egység fenntartását a redukció rabjaként elfelejtheti, de a népművészet legkiválóbb művelői máig tudják és művelik ezt. Ez az idejei szalon kiállítóinak megfontolni való szép példája, üzenete. Gratulálok a kiállítóknak és a kurátoroknak!

Szegő György DLA
a Múcsarnok művészeti igazgatója